

Ријеч Пиве

Плужине, година IV, број 27/28, април/мај/јун 2019. Бесплатан примјерак

IN MEMORIAM:
КОСТА РАДОВИЋ
(1936 -2019)

Одлазак
Пивског
Шантића

У ПАРКУ ПРИРОДЕ
ВРИЈЕДНО ПРИПРЕМИЛИ СЕЗОНУ

Туристе чека низ
манифестација
угодан и безбједан
боравак у Пиви

Фото: Парк природе Пива

Расподјела новца за НВО

Комисија за расподјелу средстава НВО по завршеном конкурс за 2019. годину додијелила је планирана средства на сљедећи начин:

1. Пројекат „Заштита дивљачи и израда ловно техничких објеката“ НВО „Удружење ловаца и риболоваца Бајо Пивљанин“ дјелимично је подржан и додијељена су средства у висини од 1500,00€

2. Пројекат „Набавка ски опреме за чланове НВО Љубитељи скијања“ НВО „Љубитељи скијања“ дјелимично је подржан и додијељена су средства у висини од 100,00€

3. Пројекат „Организовање акција добровољног давања крви“ НВО „Удружење добровољних давалаца крви“ дјелимично је подржан и додијељена су средства у висини од 700,00€

4. Пројекат „Интегрисана услуга кућне његе старих лица“ НВО „Евива Пива“ дјелимично је подржан и додијељена су средства у висини од 700,00€

5. Пројекат „Локална акција против родно заснованог насиља у општини Плужине“ НВО „СОС телефон за жене и дјецу жртве насиља у породици Никшић“ дјелимично је подржан и додијељена су средства у висини од 500,00€

Пројекат „Подстицај развоју воћарства у Плужинама“ НВО „Да оживе пивска села“ дјелимично је подржан и додијељена су средства у висини од 500,00€.

Чинимо све да би грађани били задовољни

СТРАНЕ 10 - 11

Ријечи су мале да опишу бол

СТРАНЕ 18 - 29

Опрема за спасиоце

Успјешно је реализован пројекат „Набавка опреме за службу заштите и спашавања Плужине“ који је подржан од Министарства унутрашњих послова. Вриједност купљене робе износи скоро 10.000 еура. Тако ће будући припадници Службе заштите и спашавања имати нову опрему и лакше услове за рад. Купљено је 4 комплета одијела за прилаз ватри, 4 заштитна шлема, 4 заштитних рукавица, 4 специјална опасача, 6 специјалних чизама за гашење пожара, и 10 комплета радне униформе. За набавку и испоруку опреме задужена је била фирма Центрославија ДОО из Подгорице. Н.Т.

Час планинарства

Час планинарства одржан је у сали Дома културе. Присутни су имали прилике да разговарају са прослављеним планинарима Марком Блечићем и Драгом Вујовићем, члановима Планинарског клуба „Пива“, који су освојили и кров свијета, највиши врх на свијету Монт Еверест висок 8848м.

Они су са присутнима подијелили утиске са похода на Монт Еверест и одговорили на многа питања знатижељних посјетилаца. Такође су и представили један дио своје опреме који су користили на том походу. Објаснили су и како се користи опрема за планинарење. На часу су говорили и о природним љепотама Пиве и које су то планинарске стазе и мјеста гдје почетници, али и они искуснији могу да планинаре и уживају у љепотама.

УМЈЕСТО УВОДНИКА

ЗАШТО ВОЛИМ ПИВУ

Пише:
Милош КЕЦОЈЕВИЋ,
књижевник

Пива се једноставно воли, а разлози су велики и има их много.

Један од највећих одговора или разлога на питање зашто волим Пиву је сљедећи: Пиву волим јер је мој ЗАВИЧАЈ!

Завичај се увијек пише великим словом. Не из разлога граматичких већ емотивних, из разлога припадности том мјесту и средини.

Зашто још волим Пиву?

Због лаври манастирских, због цркава божијих, због костију праједовских, обичаја народних, због ријека питких и језера горских, због врхова планинских, због јунака легендарних, мудраца великих, памтиша и говорника, прегатоца и мислилаца, због бораца, жртава и страдалника који се вознесоше у царство небеско зарад потомака. Пиву волим због њеног Олимпа огледаног у Пруташу, легенди о Тодору, о Херцегу, о вилама, због Баја и Вула, због Лазара и Ивана Вељег, због Плоске и Ђурка, Голошије и Шћепана, Саватија и Арсенија и многих других заслужних прегалца... Због њене борбе за слободу и вјечитог хтјења за њом.

Суштина патриотизма је љубав према земљи. Земљи у којој се осјећаш као свој на своме. Гдје ти је свака стопа позната и драга. Земљи у којој не осјећаш вертиго него супротно.

Ово су само неки историјски разлози љубави. Разлози који су веома битни, без којих никако не би била овако јака љубав.

А зашто волим Пиву сада?

Ако изуземо природне љепоте

које су велике и непроцјењиве онда због њене доследности, тачности, непоколебљивости, духовности...

Ово су само неки од мојих разлога.

Како анимирати тебе који први пут долазиш у Пиву? Да је заволиш, поново се вратиш и будеш вољен у њој. Једноставно!

Чека ће те отворено срце и раширене руке. Узврати истом мјером. Уживај у природи, са видиковца посматрај прекрасне предјеле, диши Пиву и она ће дисати тобом.

Немој да те заваља одавно отрцана фраза "Пива је валовита и не приступачна, мала и не проходна." Пива је данас модерна општина са изграђеном инфраструктуром и туристичко валоризован крај, са мноштвом садржаја од етно села, кањонинга, рафтинга, успона на највише врхове, сплаварења и крстарења Пивским језером. Ту су и културни садржаји као "Пјесничка ријеч на извору Пиве" и "Тара без граница" и многи други. А да ли је Пива мала? Наравно да не! Ако узмемо чињеницу да је два километра квадратна (2 км²) виша од Старе Црне Горе (четири нахије) онда засигурно има се шта проћи и посјетити.

Посјети манастире Пивски и Соко, меморијални комплекс у Долима, куле војводе Лазара и бригадира Јока, колијевку Баја Пивљанина, језера Трновачка, пасове Пруташа и Ружице... и моге друге културно историјске знаменитости. Огледај се у језеру Пивском и напоји воде са Таре-Сузе Европе, посјети све стопе и воли Пиву, а Пива ће знати да воли тебе.

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће „Наша Пива“ д.о.о. Лист је подржан од Министарства културе.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
**др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић**

e-mail: rijec.pive@gmail.com

ОДБОРНИЦИ УСВОЈИЛИ
ПРОГРАМ УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА

ЕПЦГ за саобраћајницу издваја 900 хиљада еура

ЗА АСФАЛТИРАЊЕ ЛОКАЛНИХ ПУТЕВА И ПРИЛАЗА СТАМБЕНИМ ЗГРАДАМА У ПЛУЖИНАМА ОПШТИНА ЋЕ ИЗДВОЈИТИ 150.000 ЕУРА, А ИЗ ЛОКАЛНОГ БУЏЕТА ФИНАНСИРАЋЕ СЕ И САНАЦИЈА И ПОПРАВКА ЛОКАЛНИХ ПУТЕВА (90.000 ЕУРА). ОПШТИНА ЋЕ ЗА УЧЕШЋЕ У ИЗГРАДЊИ СЕОСКИХ ВОДОВОДА ИЗДВОЈИТИ 50.000, А ЗА УЧЕШЋЕ У ИЗГРАДЊИ ФАСАДА СТАМБЕНИХ ЗГРАДА 25.000 ЕУРА

Одборници у Скупштини Општине Плужине усвојили су на априлској сједници Програм уређења простора за 2019. годину. Програм, поред осталог, садржи врсте и обим послова који ће се реализовати у години за коју се Програм доноси – по урбанистичким зонама и инфраструктурним и другим системима, а финансираће се из Буџета Општине, кредита, капиталом заинтересованих корисника простора и из донација.

Сходно Уговору Општине и ЕПЦГ, финансирање изградње прве фазе кружне саобраћајнице у износу од 900.000 еура обавеза је ЕПЦГ. За асфалтирање локалних путева и прилаза стамбеним зградама у Плужинама Општина ће издвојити 150.000 еура, а из локалног буџета финансираће се и санација и поправка локалних путева (90.000 еура). Општина ће за учешће у изградњи сеоских водовода издвојити 50.000, а за учешће у изградњи фасада стамбених зграда 25.000 еура. У изградњу Саборног храма локална

управа уложиће 100.000, а у опремање куле Лазара Сочице 30.000. За замјену постојеће лед расвјетом Општина ће издвојити 50.000 еура.

ЕПЦГ је у обавези и да издвоји 350 хиљада еура за експропријацију земљишта за изградњу стадиона, а планирано је да Министарство спорта издвоји 30 хиљада еура за санацију игралишта за кошарку и одбојку.

Одборници су дали сагласност и на одлуку о финансирању 1,3 километара пута Барни До – Шарићи, те на Одлуку о ослобађању физичких лица од плаћања пореза на непокретности на сеоском подручју, што је, како се наводи, “мјера подстицања развоја пољопривреде и стварање услова за бољи живот и задржавање становништва на сеоском подручју”. За члана Одбра за статут и прописе, умјесто Слађане Јововић именован је Мирко Вуковић. Дипломирани правник Наташа Бајагић именована је за секретара Општине Плужине, а Одлуком је предвиђено да њен мандат траје пет година.

Са једне од ранијих сједница СО

У ПАРКУ ПРИРОДЕ ВРИЈЕДНО ПРИПРЕМИЛИ СЕЗОНУ

Туристе чека низ манифестација угодан и безбједан боравак у Пиви

РИЈЕКЕ БАЈКЕРА, РАФТЕРА, ЉУБИТЕЉА ДРУГИХ ВИДОВА АКТИВНОГ ОДМОРА И ОСТАЛИХ ТУРИСТА И ОВЕ ГОДИНЕ ПРЕПЛАВИЛЕ СУ ПИВУ. ДА ИХ СПРЕМНО ДОЧЕКАЈУ ПОТРУДИЛИ СУ СЕ ТЕМЕЉНИМ ПРИПРЕМАМА ЗАПОСЛЕНИ У ПАРКУ ПРИРОДЕ „ПИВА“, КАО И ОСТАЛИ ТУРИСТИЧКИ ПОСЛЕНИЦИ КОЈИ СВОЈИМ УЛАГАЊИМА ДОПРИНОСЕ ПОБОЉШАЊУ ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ

Чим су временске прилике дозволиле, у Парку природе „Пива“ почеле су припреме за овогодишњу туристичку сезону. Претходних мјесеци изградили су видиковце и пратећи мобилијар на мјестима која су веома посјећена од туриста. Постављене су и инфо табле са разним информацијама везаним за Парк, поред инфо центра у Плужинама, отворен је и инфо центар на Шћепан Пољу гдје туристи могу да се упознају са цјелокупном понудом Парка и општине и гдје могу да пријаве боравак.

Преко пројекта Завода за запошљавање, посао у Парку добиле су двије особе које ће пет мјесеци бринути о амбијенталној хигијени.

Из Парка подсјећају да аплицирају за бројне друге пројекте.

–Издвојио бих пројекат МУП-а Црне Горе преко кога смо набавили четири комплекта опреме за спашавање у неприступачним теренима за наше надзорнике, којима ћемо након сезоне организовати обуку за коришћење те опреме. У сарадњи са образовним центром и око 90 ученика ове установе смо организовали акцију чишћења локалитета Борје на Пивској планини. Прије пар дана смо ангажовали и специјалну машину Црнагорупута која је крчила и сјекла растиње покрај путног правца од Шћепан Поља до Брштановице, полазног мјеста за рафтинг, као и према Црквичком Пољу и манастиру Заграђе – казао је за „Ријеч Пиве“ Душан Радојичић, референт за туризам у Парку.

Он је нагласио да су све активности реализовали у циљу „што угоднијег, пријатнијег и прије свега безбједнијег боравака посјетилаца Парка и општине“.

Радојичић подсјећа и да је припремљен низ мафистација.

–Већ 4. јула нас очекује јединствена музичка манифестација "Party bus" којој су Плужине три годину за редом почетна станица. Ове године публици на градском амфитеатру ће се представити групе Електрични оргазам, Parti Vee Gee и Рудолф. За први викенд јула смо планирали успон на највисочији врх у нашој

Општини - Велики Вито. Јул је резервисан и за традиционалну манифестацију "Пјесничка ријеч на извору Пиве". Крајем јула одржаће се традиционални успон на планину Пруташ. И током јула и током августа ћемо у сарадњи са општинском Плужине организовати бројне концерте свих музичких жанрова – казао је Радојичић, додајући и да је почетак августа резервисан за бројне спортско, музичко-забавне садржаје којји ће бити организовани у сарадњи са локалом управом

поводом 4. августа - дана Општине Плужине – рекао је Радојичић, додајући да је, поред осталог, ријеч о традиционалном турниру у малом фудбалу, турниру у баскету, шестој ликовној колонији са сликарима из земаља из окружења, те концертима народне и забавне музике.

Током августа биће организовани и традиционални пјеснички сусрети "Тара без граница", а крајем тог мјесеца или почетком септембра одржаће се планинарски успон на Маглић.

РАФТИНГ КОЛО ВОДИ

Питали смо предузетнике који се баве туризмом колико су се успјешно припремили сезону, шта нуде туристима и шта госте највише занима када дођу у Пиву. Ево њихових саопштења.

Active Montenegro

Као и претходних, тако и у предстојећу туристичку сезону ми из рафтинг клуба Активе Монтенегро улазимо спремни. Почетак сезоне није у складу са најавама које смо имали у предсезони, основни разлог биле су временске НЕ прилике. Изузетно хладно и кишовито врије-

ме нама рафтерима никако не иде на руку.

Из наше понуде издвајамо једнодневне и дводневне рафтинг туре, односно рафтинг нанајпопуларниој дионицу Брштеновица-Шћепањ Поље, и рафтинг кроз најдубљи дио кањона од сплавишта (Жабљак) до Шћепањ Поља.

Примарно интересовање туриста

који посјећују нашу општину је свакоко рафтинг, међутим евидентно је да и остали туристички субјекти биљеже раст из године у годину и обогаћују своју туристичку понуду.

Бунгалови „Holiday“

Изузетно спремно дочекујемо сезону. С обзиром на лоше вријеме у предсезони које нам не иде на руку посјећеност је ипак добра. У наредном периоду имамо велики број резервација и надамо се успјешној туристичкој сезони.

Овогодишњу понуду смо значајно обогатили. У првом реду мислим на смјештај у бунгаловима „Holiday“, њих шест, која су веома лијепо опремљени, налазе се на обали Пивског језера. У њима гости заиста могу уживати. Такође по први пут у Пиви нудимо возњу квадовима (четвроточкашима), затим рафтинг на Тари, џип сафари (Дурмиторски прстен), крстарење Пивским језером. Настојимо да гостима што боље презентујемо све што Пива нуди својим природним богатством.

Највеће интересовање је свакоко за рафтингом, затим џип сафаријем, популарним Дурмиторским прстеном, крстарењем Пивским језером, планинарењем, возњом бициклима...

Такође им је интересантно јахање коња, зип лајн, посјете Стабањским, Трновачком и Шкрчким језерима. Ту је и наша традиционална кухиња.

Пива заиста, са својим љепотама, има шта да понуди туристима који се задовољни враћају од нас уз топле препоруке својим пријатељима.

Домаћинство „Маџаревић“

Ове године смо нашу понуду употпунили додатним смјештајним капацитетима са шест нових, потпуно опремљених апартмана тако да сезону дочекујемо и више него спремни. Временски услови су допринијели томе да не можемо бити задовољни почетком сезоне онако како смо очекивали али се свакако надамо да ће бити повољније вријеме како би туристи уживали не само у нашој понуди већ и у богатствима које нуди Пива. Наше домаћинство се налази на мирној локацији изван града, а опет близу центра тако да нудимо лијепо мјесто за одмор са понудом домаће хране из ресторана.

Наше искуство је показало да су туристи највише заинтересовани за рафтинг ријеком Таром, већина њих жели незаборавну авантуру и доживљај. Поред тога, крстарење Пивским језером се показало изузетно привлачним за госте гдје могу узивати у љепотама природе гдје се издваја обилазак пећине. Након наведених активности пивска пастрмка, домаћи сир и шљивовица употпуњују лијепо проведен одмор у нашем домаћинству и Пиви.

Waterfall Rafting

Због лоших временских услова, туристичка сезона је лошије почела него претходних година. Већи број гостију који су резервисали боравак код нас, отказали су долазак због лошег времена. Надам се да ће наредни период туристичке сезоне

бити успјешан.

Наше домаћинство поред смјештаја, националне кухиње и природних производа туристима нуди још: рафтинг Таром, јахање коња, џип туре, планинарске туре, бицикличке туре, крстарење Пивским језером.

Туристе које долазе код нас највише интересује рафтинг, обилазак Регионалног парка Пива, јахање коња до кањона Пивског језера, пјешачке туре. Иако је Пива релативно мала, на њеном подручју има неколико значајних језера које туристи радо посјећују.

Шта подразумева реорганизација предузећа у ДОО и како се показао одабрани модел ?

Реорганизација комуналних предузећа је законска обавеза која је сигурно предвиђена из оправданих разлога. Свака реорганизација се спроводи у циљу побољшања резултата пословања.

Бољи резултати пословања су условљени бољом организацијом посла, кадровском и техничком опремљености на задовољавајућем нивоу, као и низом других чинилаца који су у директној вези са квалитетом комуналних производа и комуналних услуга.

Чиним реорганизације комунална предузећа су принуђена да ураде пуно тога и да их „сјутра“ не изнемади јавни позив од стране локалне самоуправе за избор вршиоца комуналне дјелатности.

Овим се комуналним предузећима поручује и препоручује да ако хоће да функционишу морају пуно озбиљније да одговоре својим обавезама како би корисници били задовољни што је и смисао и сврха постојања комуналних предузећа.

Једино продуктиван и економичан рад може бити конкурентан. Тржишни закони су неумољиви корисни за грађане, па нека је дошло вријеме да се примјењују и у комуналној привреди. Ко може на овакав изазов да позитивно одговори нека функционише, а ко не може зна се каква му је судбина.

Позитивни ефекти реорганизације, кроз резултате пословања већ долазе до изражаја.

С обзиром на то да је у Пиви више од 300 километара локалних путева, колико имате материјалних и људских ресурса за одржавање истих ?

Међу најприоритетније активности локалне самоуправе и комуналног предузећа су радови на одржавању локалних путева. У зимском периоду чишћење снијега је посао који није нимало лак. Већина пивских села се налази на височијим надморским висинама па чишћење путева захтјева озбиљно ангажовање како би исти били проходни.

ИНТЕРВЈУ:

РАДЕНКО ЖИВКОВИЋ, ДИРЕКТОР КОМУНАЛНОГ ПРЕДУЗЕЋА

Чинимо све да би грађани били задовољни

ДОПРИНОС ЧИСТОЋИ ВЕЋЕГ ДИЈЕЛА ГРАЂАНА НИЈЕ МАЛИ. ТАЈ ДОПРИНОС ЧИНЕ КРОЗ РЕДОВНО ПЛАЋАЊЕ КОМУНАЛНИХ РАЧУНА И „КОМУНАЛНОМ КУЛТУРОМ“ КОЈА ПОДРАЗУМИЈЕВА ОДЛАГАЊЕ ОДПАДА НА МЈЕСТА ПРЕДВИЂЕНА ЗА ТО

Један дио локалних путева пролазе кроз кањоне, гдје је честе одроне неопходно редовно чистити како би безбједност саобраћаја била на задовољавајућем нивоу.

Такође активности на одржавању и уређивању путног појаса (кошење траве, сјеча и уклањање растиња, шибља грана и сл.) су захтјеван посао који је редовно присутан у активностима комуналног предузећа.

За случај да се укаже потреба за већом радном снагом, или потреба за неком машином којом не располаже комунално предузеће, ми или локална самоуправа, ангажујемо приватне предузетнике, тако да се сваки посао одради благовремено.

Није то било давно, прије 25 година, пивском планином путеви су чишћени од снијега само у прољеће (април), а сада после сваког снијега локална самоуправа укључи машине на сваки путни правац како би мјештани пивских села имали комуникацију са општинским центром.

Општа је оцјена да су Плујине изузетно чисте. Шта предузимате по том питању ?

Да, мјештани и пролазници коментаришу да су Плујине једно од најчистијих насеља у Црној Гори. Цијеним да је овакав коментар на мјесту, и не само Плујине него и цијела територија Општине. Појава нелегалних одлагања отпада је проблем на чијем рјешавању у сарадњи са локалном самоуправом комунално предузеће предузима све могуће активности. У сврху превазилажења наведеног проблема не само да предузимамо активности на санирању постојећих одлагалишта, него смо поставили контејнере и по једном дијелу пивских села као и на магистралном путу Шћепан Поље – Бразна. Пажљиво ових контејнера комуналном предузећу плаћа Општина.

Сваки посао, па и овај на уређењу насеља, увијек може да се одради

боље и комунално ће уважити све како би корисници комуналних услуга били задовољни у дијелу сервисирања комуналних производа и услуга.

Благовремено водоснабјевање водом одговарајућег квалитета је једна од основних активности комуналног предузећа. Један дио градске водоводне мреже општина је реконструисала. Канализациону, а атмосферску мрежу одржавамо у функционалном стању.

Активности на одржавању зеленила су свакодневне. Одржавање и обрезивање живих ограда, одржавање засада, једногодишњег цвијећа, одржавање засада вишегодишњих дрвенстих биљака, кошење и уклањање траве и сл. Предузимају се благовремено и на квалитетан начин.

Колико грађани доприносе чистоћи ?

Допринос чистоћи већег дијела грађана није мали. Тај допринос је димензионалан: прво, кроз редовно плаћање комуналних рачуна, корисници комуналних услуга омогућавају функционисање комуналног предузећа, друго „комуналном

културом“ која подразумева одлагање комуналног отпада на мјеста предвиђена за то олакшавају рад радницима комуналног предузећа.

Један мањи број корисника комуналних услуга гледа да на све начине ескивира обавезе према комуналном предузећу.

С обзиром на то да се користи депонија у Подгорици колико ти изискује трошкова ?

Трошкове одлагања отпада плаћа Општина, а Комунално је преузело трошкове транспорта. Не бих могао тачно навести колики су ови трошкови, али сигуран сам да нијесу незанемарљиви.

Како грађани измирују обавезе и да ли прибежавате наплати путем извршиоца ?

Већ сам навео, један дио грађана плаћа редовно комуналне услуге, на чему им овим путем у име Комуналног предузећа и у своје лично име захваљујем. Један дио грађана не може да плаћа приспјеле рачуне, а један дио из њима познатих разлога не жели (или неће) да измирују обавезе. Овај проплет је присутан у сваком Комуналном предузећу на територији Црне Горе. За њега је неопходно тражити и наћи одговарајућа рјешења. Ми користимо услуге судских извршитеља, адвоката, судова, али и поред тога један дио својих потраживања од грађана остаје ненаплаћен. Моја порука корисницима услуга је да плаћајући рачуне омогућавају комуналном предузећу и комуналним радницима да функционишу и дају нам прилику да пружимо још квалитетнији производи услугу. Ми смо ту ради корисника, а сарадња на обострано задовољство једино је могућа и оправдана. Желим да искористим ову прилику да изразим захвалност за изузетну сараду Општине и предсједнику Мијушку Бајагићу.

Никола ГУФЕГИЋ

ШОЈИЋ

Замислите само, има и оних који су закључили корисничке уговоре са комуналним из Никшића о пружању – коришћењу услуга. Ово им важећи Закон о комуналној привреди не дозвољава. Корисници комуналних производа и услуга са територије једне општине не могу да закључују корисничке уговоре са комуналним предузећем из друге општине. Али како каже Шојић „дешава се“. Како ће на овакве радње Суд реаговати - пита се Живковић.

Шта су Плужине добиле а шта изгубиле изградњом хидроелектране „Пива“ ?

ПРИРЕДИО:
Никола ТУФЕГЦИЋ

Горан
ВУКОВИЋ

Рођен у вријеме када се Пива потопила, тако да не памтим нешто за чиме старије генерације од мене болују, за потопљеном Пивом. Иако се не сјећам тога времена, сигуран сам да је Пива великим дијелом изгубила своје природне љепоте. Изгубила је и највише природно мрестилиште поточне пастрмке у Европи. Изгубила је Пивско око и незаборавне пјесничке сусрете на истом, а добила је оно што се данас називају „пјеснички сусрети“. Са друге стране, ХЕ Мратиње је покретач новог живота у Пиви, а захваљујући енергетском потенцијалу, Пива данас опстаје и постаје. Ситуација у Пиви данас није баш најбоља, али када би размишљали шта би било кад би било, ситуација би била вјероватно много гора. Оно што је битно, у свему овоме, је да је Пива сачувала нешто најважније – образ и достојанство.

Јовица
МИТРИЋ

Плужине су добиле мали број радних мјеста што је ништа у односу на то колико су изгубиле. Кањон ријеке Пиве је био љепши од кањона ријеке Таре, да је остао сигурно би био и те како искоришћен у туристичке сврхе.

Микан
ДОДЕРОВИЋ

Када би могло то што неће да се врати, предјели потопљеног раја, па да још једном почине око над том љепотом. Неко љето, раних седамдесетих прошлог вијека, испред хотела у старим Плужинама, игра се одбојка, фудбал на мале голове, стари грађани испијају своја пића на тераси хотела, а ми дјечурлија малоприје дошли са купања са Бента, пратимо дешавања и... Имали смо садржајно дјетињство на најљепшем мјесту на планети (кажу да је таква Монтана у САД). Ишли смо у риболов, на руке, узимали колико је довољно. Рибна пастрмка се није могла изловити, свој вијек је завршавала природним путем. Тешко је говорити о том времену прекинутог дјетињства, а немат могућност вратити се бар на кратко, још једном видјети ту љепоту. Добили смо пуно влаге, магле, већу надморску висину, мртву воду језерску, а о свим осталим бенефитима може се говорити само индивидуално.

Милојко
ВОЈИНОВИЋ

Пива је добила доста на изградњи инфраструктуре (путеви итд.). По изградњи ХЕ „Пива“ било је и запошљавања, ојачана је привреда, што је временом практично одумрло. Све више запослених из других општина долази, а наши млади су без посла и одлазе. Ставити акценат на развој туризма у општини, запошљавање младих и зауставити расељавање.

Радул
БОШЊАК

Изградњом хидроелектране „Пива“ Плужине нијесу добиле ништа, а изгубиле су баш све.

Радомир
ЖИВКОВИЋ

Изгубиле су становништво, све се раселило, остали стари. Школе са мало ђака, болница не постоји, села пуста, шума исјечена. Плужине слабо шта, а држава много.

Драго
КНЕЖЕВИЋ

Плужине су добиле једно уређено насеље. Добили су пристојан број радних мјеста. Нажалост у последње вријеме тај број је смањен. Колико толико ојачану привреду у претходном периоду. Изгубиле су природне љепоте и те породице које су живјеле у старим Плужинама изгубиле су своје домове.

Анка
ТУФЕГЦИЋ

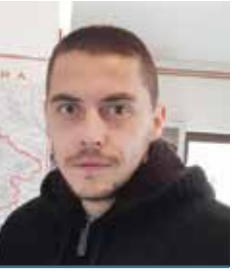
Плужине су изгубиле прелијепу природу, ријеке, изворе, споменике, црквишта, гробље, стару архитектуру... Уништене су старе ковачнице и воденице. Од изградње ХЕ „Пива“ Плужине су добиле Пивско језеро, нове Плужине и богата радна мјеста у ХЕ „Пива“, која већином попуњавају људи са стране. Плужине у последњих неколико година развијају туризам, томе доста доприноси прелијепо Пивско језеро.

Новак
ВАСОВИЋ

Изгубиле све, а добиле ништа.

Петар
ЂАЛАСАН

С обзиром на то да нијесам рођен у вријеме кад је изграђена ХЕ „Пива“, чуо сам приче од старијих људи да су њеном изградњом потопљени јединствени драгуљи природе – Пивско око, велики дио ријеке Пиве, дио ријеке Комарнице, дио ријеке Врбнице. За саму ријеку Пиву кажу да је била и љепша него што је то ријека Тара, и по овим ријечима долазим до закључка да је доста изгубљено по том питању.

Лично мислим да није пуно добијено њеном изградњом, пошто су моји коријени из Мратиња, које је да тако кажем изградило саму брану, тачније сви неимари из свих крајева тадашње Југославије су били смјештени у њему, а Мратиње од тога малтене није ништа ни добило, чист примјер је да је 5 километара асфалта од бране до почетка села стигао тек након неких 30 година. И на крају још да поменем да, знајући да овај објекат годишње има од 60 до 70 милиона еура прихода, и знајући да само мали дио тог новца се шаље у касу општине (око 1,5 милиона еура), а чуо сам да општине у којима се налазе овакви објекти узимају око 7-8% од укупних прихода, још више сам убијеђен да смо пуно више изгубили него што смо добили њеном изградњом, и да би у што скоријем времену требало да се покрене питање на свим нивоима у вези висине наплате износа који би ЕПЦГ требало да уплаћује на годишњем нивоу општини Плужине.

Грчко гробље на Пишчу (стећци)

Вашир на Трси седамдесетих

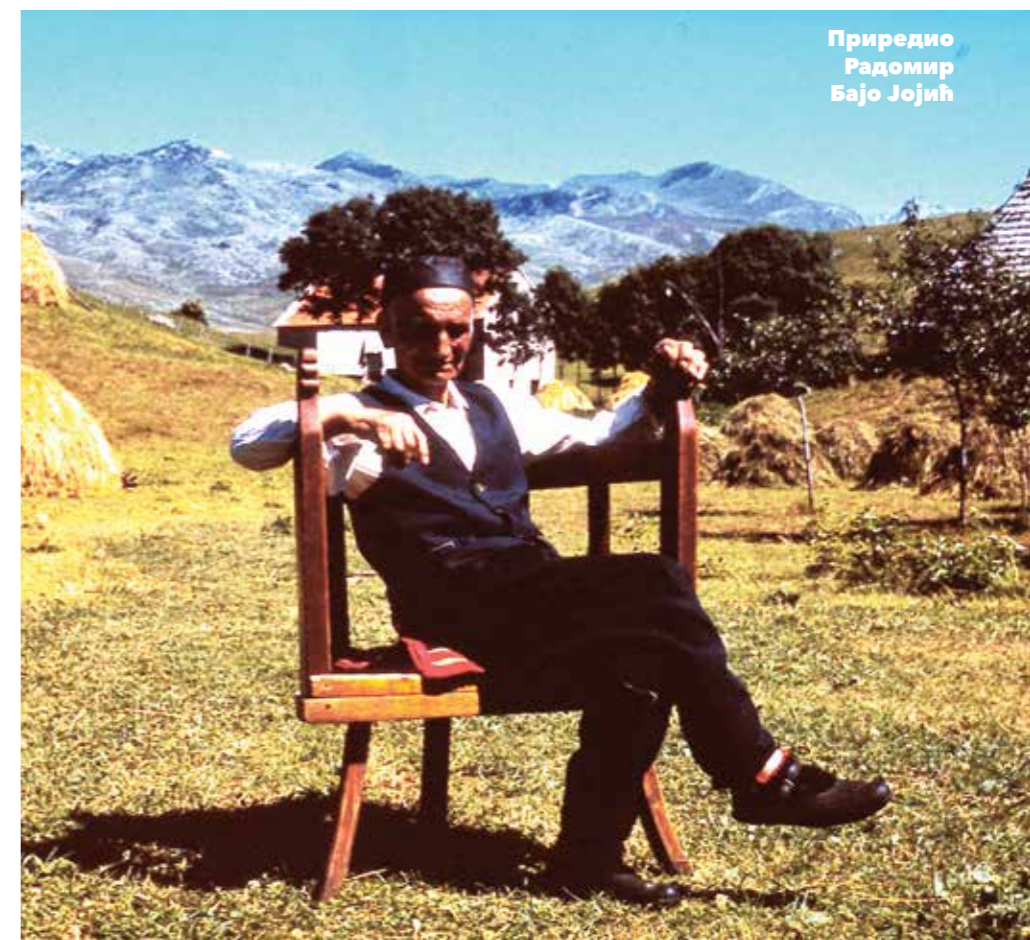
Предах на Ситнешу у позадини горњи дио Пишча

Времешна плетиља и чобаница

Стари Радосав, унук учи занат

Стари Рако Ушћумлић одмара и позира

Приредио
Радомир
Бајо Јојић

ИЗ КЊИГЕ МИЛОША КЕЦОЈЕВИЋА „ПРИЧАЈ ЂЕДЕ“

БАЈОВА МИЛИЦА

Бајо Николић чувени хајдучки харамбаша и јунак. Опјевао је у многим народним пјесмама а и Владика Раде га је овјекочио у Горском Вијенцу кад рече за њега "Соко Бајо са тридес' змајева. Мријет неће док свијета траје..."

Из села је Рудиница из Пиве, а живио је у вријеме светога Василија Острошког. То ти је неће око хиљаду и шесто и неке године. Није само живио у вријеме свеца него је са њим био и велики пријатељ. Свети Василије кад дознај кретање Турака дојави Бају, а овај их сачекај. И сам је светитељ испод мантија носио оружје. Била тешка времена и борба непрестана.

Имао је Бајо кулу између Пераста и Ораховца. Камена кула на неколико тавана тик уз море. Зидана каменом на врсту. Лијепи тесаник је довлачен из залеђине, а неимари су били Далматинци. Надалеко познати и признати мајстори каменом. Кажу да је зидана са кречом који је био у земљи загашен преко двадес' година, па све мијешан креч, пржина и јаја с' вареником. Посигур је тако било. Не би она опстала толике вјекове да није тако вјешто и мајсторски зидана. Радове је надгледао сам Бајо. Кад би мајстор извео неки надпрозорник или доворотник лијепо, онда би Бајо му на ћош звакнуо златник, па се стога и њима милило радити.

Једом један мајстор мислећи да Бајо не види угради један ћошник накриво. Бајо му рече:

"Ја добро невиђу али ми се чини да мало то није како треба."

А Далматинац одговори: "Госпе ми харамбашо с' поради тога што ти не видиш мога' би сајдија бити душе ми."

Ту је Бајо боравио зими. Имао је побратима Лима који је кажу имао кулу наспрам његове са друге стране залива. Данас нема те Лимове куле нити се познаје али је остала прича да је Бајо кад мандарине сазрену од своје куле Лиму бац'о до његове. Велика је раздаљина па је врло тешко било добацити али око Баја су кружиле разне легенда као и она да је прескочио Пивско око. Враг ће га знати јели то све тако али легенда и даље живи а и Бајова кула стоји као споменик тога времена.

Преживјела све ратове и земљотресе стоји кула и пркоси времену. Једном је само Бан Мујо Сочица обновио. Промијенио јој грађу и покривку а зид није имо око шта дирати. То је бедем неразрушиви баш к'о што је био и сам Бајо.

Кад ти Сочица потегни да обнавља кулу православни живаљ негодоваше. Кажу ће да мухамеданац харамбаша обнавља кулу али им објаснише да њега зову Мујо поради неких ствари што му се оцу војводи Лазару неодржавају ћеца па га тако зову а име му је Ристо.

Него око куле има и легенда која је и даље жива и коју Бокелји и сви Пераштани и данас причају. А све се то збило овако.

Љети би Бајо четовао по Црној Гори и Херцеговини.

Нападао турске караване и села узимајући богат плијен. Ђе би се год

чуо вапај раје која пишти из окова харамбаша би дигао чету па у помоћ пристигао. Турцима је брзо постао страх и трепет а раји свјетионок слободе и спаса. Уз име Бајо брзо се прикачи и надимак Пивљанин. Са својих тридес' хајдука свуда је стизао па поче да кружи прича да за њега сабља не пријања а и зрно од олова га заобилази. Спаси једном и Манстир Пиву а у Голији уби оцу и Џамију оба. Ма не бих вам десет чела да причам испричао сва његова јунаштва и славне дане и мегдане. Једном Бајо оде низ Херцеговини и силан плијен уграби. Осилио био бег Ченгић и рају на муке ударао. Кад му допану глас он ти дигни чету те плијени Ченгића. Уграби много и турскога робља па и једну синовицу бегову. Млада була а лијепа. Наочита и витка Бајо одмах запе за око. Заигра му срце јуначко али част и образ му не дадоше да

ишта помишља а камоли да било кошта покуша од хајдука његових. Чак је не затвори у подрум са осталим робљем но јој даде посебну камару у кули. Кад була прођи поред њега а зашусте димије и стане звекет бисера и златника Баја ти ухвати нека посебна језа. И з дана у дан он се и загледа у њу. Живо му је срца занијела била па не могоше смиром мировати него све некуд из куле по ваздан излазаше а касно долазаше. Није ни она била спрема њега равнодушна. Загледала се и она била у њега па се стално мотала околу. Снила була да је Бајо брком помилује а на прса широка привије али му није могла никако рећи. Бег ти Ченгић преко капетана конта Вицковића сашу везу да Бајо врати робље за велики откуп што Бајо и учиње. Кад откуп Турци доћераше на уговорено мјесто на границу између Млетачке и Турске све ти се заврши за тили час. Али се була истрже Турцима и обрати се Бају са ријечима:

"Харамбашо! Ако би било по мојој одлуци ја не би ишла са њима но с' тобом остала у кули а срећи мојој не би било краја. За сво вријеме мог боравак ти ми на част ђевојачку нијеси ударио а примјетила сам да су ти очи лећеле куд би ја крочила. И моје срце се приковало за те па одлучи сам. Све сам спремна због тебе и твоје љепоте оставити."

Харамбашу изненади була. Нађе се у чуду. Мило му што се ово згоди, као да је прижељкив'о овакав обрт. Све се одвија како би и сам желио. Али како да призна и потврди што була рече да је примјетила његов заљубљени поглед на њу. Зар он опробани и доказани харамбаша и јунак, који је бедеме обаро а у метеризе ускак'о, насјек'о се глава а преживио и топовску ђулад, био неосвојиви шанац па да сад призна да га освоји срце ђевојачко. Разгледа околу и виђе да сви гледају и чекају његов потез. Би му тешко. Да је какав Турчин знао би како. Сабља на сабљу па ко шта макне а овако...Најзад завика:

"Ако си тако одлучила ти остани!"

То изрече и окрену чету низ брдо ка Перасту. За њим хајдуци са коњиња натовареним богатим откупом и булом која не иђаше но летијаше. Све скакуће к'о срна а видно распо-

ложена. Бајо некабули но први иде и одбија димове резане шкије из чубука. Стигоше на обалу морску а Бајо с хајдуцима подијели богате дарове. Кад све братски подијелише у томе се сви видно задовољни и разиђоше. А була иде за њим па право у кулу обоје. Кад уђоше и затворише велика врата подупријеше палангом Бајо јој се обрати:

"Била весела јеси ли ти при себи? Што онако поступи ако тако не мислиш?"

"Мислим харамбашо душе ми моје а због тебе сам рада и у вашу вјеру угазити и све друго учинити што треба."

Шта је даље било и како је харамбаша реагово Пераст је сазнао кад једног дана зазвонише звона са цркве светога Ђорђа у Ораховцу ће поп вјенча Баја и булу. Она пољуби крст часни и прихвати вјеру православну и доби име Милица. Како се прије звала нико незна али у народу оста Бајова Милица.

Кажу да је са харамбашом живјела у великој љубави. Кад би он отишао низ Хецеговину да ратује с Турцима она је стријевила а кад је био у Перасту тада би кула процвјетала. Заједно би често загрљени на најгорњем прозору куле са оне стране што гледа у море гледали дуго низ морску пучину. Чести су били ти тренуци њихове среће. Али Бајов немирни дух и чежња да помогне народу своме да се ослободи од турског ропства стално

је прекидао те лијепе тренутке.

Кад Шенђер везир удари на Црну Гору да је сатре и прегазу а угаси ту једину лучу слободе на Балкану Бајо ти стаде на врх горе Вртијељке да му не да.

Тих крвавих дана црногорска племена и ако дубоко подјељена и завађена с' крвном осветом закрвљена ипак се скупљаху да се одупру мрском освајачу. Изабраше Баја за господара земље црногорске. Гоподара који ће се после показати да није владо ни хевту дана земљом а зашто?

Шинђер ти љулни силу да спали Цетиње и манастир Иванов а Бајо на Вртијељку дочекај га те ти ту заметни битку. Турци су одбијени али и сам Бајо Пивљанин славни и легендарни јунак ту гине и поставља тврди камен темељац на гори Вртијељци као свјетионок слободе.

Дођи ти поклисар у Пераст и донеси тужни абера да је Бајо са тридес' хајдука јуначки пао у одбрани отаџбине. Кад вијест допаде Милицу она је била на оном истом прозору на врх куле па ништа не рекавши само се стрмоглави низ кулу. Паде Милица у море и нестале у морске таласе. Јак југо је био па тако нестале Милице коју никад не пронађоше. Узалуд су је тражили данима али море дубоко и широко прогута је заувјек. Тако се завршила љубав Бајова и Миличина али не и легенда о њима.

Пред велике катастрофе и зла времена, ту испод саме куле се чују језиви крици и женски глас. Јаук је толико продоран и језив да сваког ко то чује обузима велика мука. То Милица тугује за Бајом и предсказује страдања народна. Јаук се чуо и пред почетак првог свјетског рата и другог а кажу да је пред сами земљотрес априлски чак два пута Милица упозоравала на згибеније.

Легенда је и даље жива, а свој смирај харамбаша Бајо Пивљанин је нашао на Цетиње испред Влашке цркве. На самом улазу у црквено двориште које је ограђено пушчаним цијевима и с' лијеве и с' десне стране има по један стећак. Под једним почива Бајо а под другим? Можда под другим је Милица! Коначно нашао свог витеза и вјечни смирај или и даље лута морским дубинама и жали свог Харамбашу!

Бајова кула

СВЕТОМ ЛИТУРГИЈОМ КОЈУ ЈЕ СЛУЖИО ВЛАДИКА ЈОАНИКИЈЕ
ОБИЉЕЖЕНО 76 ГОДИНА ОД СТРАДАЊА ПИВСКИХ НОВОМУЧЕНИКА

Ријечи су мале да опишу бол

Дола су и ове године почетком јуна била центар литургијског сабрања бројних грађана који су се традиционално окупили да обиљеже празник Трећег обретења главе Св.Јована Крститеља и дан страдања Светих пивских новомученика.

Свету архијерејску литургију и помен страдалима у спомен капели у Долима са свештенством и монаштвом служио је епископ будимљанско-никшићки Јоаникије који је подсетио да је храм у Долима подигнут на мјесту пивске голготе, гдје још није утврђен тачан број страдалих, а прије свега дјеце.

- Дола су мјесто страдања, мучеништва, Голгота пивска и српска, и свето мјесто које нам даје духовну снагу, које нас враћа нама самима, једне другима, нашим прецима, које нас оспособљава да мислимо о својој дјечи и о својој будућности. Као што је гроб Господњи центар хришћанског ходочашћа тако ће и Пивска голгота постати мјесто хришћанског ходочашћа јер ко је год дошао згрозио се од сјећања на злочин који је овдје извршен али је био окриљен заштитом нових Пивских мученика који су добили силу анђела божијих да нас штите и да нас руководе. Овдје је врело свете вјере православне, овдје смо се потврдили као хришћани, слично као на Косову, као у Јасеновцу, Јадовну и у Пребиловцима - рекао је епископ Јоаникије.

Страдали Пивљани прије три године прибрани су лику светих, а на њиховом челу су свештенослужитељи игуман пивски Иларион и прота Јоко Сочица. Владика је међу страдалим поменуо и дјевојке Јаглику Ацић, која је такође проглашена за свету, и Софију Кандић, као и двогодишњег Благоја Васовића којег су злочинци бацили низ стије-

Да се не понови ни Пива ни Велика

У Долима је 7. јуна 1943.године фолксдојчерска јединица "Принц Еуген" уз подршку "Ханцар" дивизије за сат убила 522 људи, међу којима и 109 дјеце, од којих је једно рођено на губилишту, мада тачан број страдалих још увијек није утврђен.

Годину касније, односно јула 1944. године злочинци су руке окрвавили и у Велици гдје су такође направили стравичан покољ недужног становништва. - Да нам се више никад не понови масакр у Долима и Велици, али нека нас те васкрсле жртве опомињу да их никад не заборавимо - поручио је јуче у Долима у име Величана Момчило Пауновић.

ну у кањон Пиве.

-На оваквим светим мјестима упућујемо се на љубав божију, да се измиримо над гробовима светих, на мјестима мучеништва, да овдје превазиђемо разлике јер кад год овдје дођемо другачије размишљамо. Овдје је свака ријеч сувишна и колико год се рекло до сада о Пивској голготи изгледа као да још нијесмо почели ни да причамо јер је толико страдање, историја и толика драма да су наше ријечи мале. Прича ће се наставити - поручио је владика и захвалио се предсједнику Општине Плужине Мијужку Бајагићу, који је, како је казао, урадио много да Дола

добију на још већем значају.

Домаћин овогодишњег сабрања у Долима био је Зоран Крунић, а за следећу ту обавезу је преузео Костадин Пејовић. Цвијеће на спомен- обиљежја у Долима положиле су делегације Општине Плужине, комуниста и бораца.

У програму су учествовали Црквени хор „Красница“ из Чачка, рецитатор Драгана Мићановић и гуслар Здравко Кнежевић. У плужинском Центру за културу промовисан је документарни филм у славу Пивских новомученика „Кад се Пива селила на небо“ чији је аутор професор Веселин Матовић.

Изложба Природне љепоте сјевера Црне Горе

ПРОМОЦИЈА КУЛТУРНО-УМЈЕТНИЧКОГ СТВАРАЛАШТВА МЛАДИХ НИКШИЋА, ПЛУЖИНА, ШАВНИКА И ЖАБЉАКА

ФОТО ИЗЛОЖБА "Природне љепоте сјевера Црне Горе"

У склопу пројекта "Поспјешивање и промоција културно-умјетничког стваралаштва младих Никшића, Плужина, Шавника и Жабљака" који је финансијски подржан од стране Министарства културе Црне Горе, а имплементира га НВО Умјетничко музичко удружење "Сцена" из Никшића, почетком априла организовала је изложбу 30 одабраних фотографија на тему "Природне љепоте сјевера Црне Горе", које су одабране на основу Фото-конкурса

на којем су учествовали ученици/це, студенти/це из општина Никшић, Плужине, Шавник и Жабљак.

Прва у низу планираних Фото-изложби одржана је у просторијама Центра за културу у Плужинама уз присуство великог броја посетилаца међу којима су већином представљали млади из Центра за образовање Плужине.

Циљ фото изложбе је промоција природних љепота сјеверних општина Црне Горе (Никшић, Плужине, Шавник и Жабљак),

као и промоција фотографије као умјетности код ученика основних, средњих школа и студената из поменутих општина.

Посјетиоци изложбе имали су прилику да у току изложбе, у гласачкој кутији дају свој глас за аутора фотографије која се њима највише допала. Након завршетка планираних изложби, стручни жири ће приликом одабира прва три мјеста за која су предвиђене награде три таблет рачунара, такође узети у обзир и мишљење посјетилаца изложбе.

КУД „ДУРМИТОР“ КУЛА

САН И ЈАВА

Пише:
Милован ВУКОВИЋ,
предсједник КУД-а „Дурмитор“

Давни снови постали су стварност. У годинама „одрастања и младалачких дана“ опсједнути љепотом Дурмитора, неизмјерно смо поносни што носимо његово име. Трудили смо се да истараживањем и освјетљавањем трагова предака, проналазили „бисере“ културе, традиције и обичаја, скидали са њих талог времена и низали их у ђердан најљепшег дурмиторског цвијећа. Из природе и њеног благотворног и „свемогућег“, црпили смо снагу и уздизали се према висинама Дурмитора. Стварали смо услове за успешнији рад, набављали и реконструисали ношње, градили „духовни и културни“ дом у срцу бачке равнице.

Ове године бићемо „пунољетни“. Од Василијевдана, наше Крсне Славе, КУД „Дурмитор“ имао је двадесет четири наступа. Цјеловечерњи концерти, наступи изворних група на

„Мајским музичким свечаностима“ у Бијељини (освојено прво мјесто и златна медаља), наступ омладинског хора „Виле“ на Републичком фестивалу у Ваљеву (освојено треће мјесто- бронзано одличје), наступи плесног клуба на Интернационалном фестивалу у Лазревцу – двије групе играча (освојено прво и друго мјесто), прикази књига: „Црква у Дробњаку“ Томаша Ђоровића, „Рат и мир капетана река“ Буда Симоновића, „Освити завичаја“, поезија Слободана Вучинића... Наступи на смотрема и манифестацијама су само дио постигнућа овог прољећа. Полусезону завршавамо на Видовдану Медвеђи са цјеловечерњим концертом традиција родног краја. Тако идемо трагом и стазама предака. Овом гостовању се посебно радујемо. Упознаћемо потомке наших Дурмитораца који су се прије више од једног вијека из пивских и дробњачки села настанили у том лијепог крају. Концерт у Медвеђи биће јубиларни петстоти наступ.

Док је снова биће и јаве. Ако се постави циљ, смишљеним, упорним

радом, прегнућима и јаком вољом остварићемо га. Када се пењемо на врхове Дурмитора, осјетићемо и умор, зној ће нас облити, одустати нећемо. На врху планине је божански доживљај. Ближи смо и небу и Богу... Тако се осјећамо док спремамо програме „Завичају, у срцу те носим“, док „ходамо трагом предака“.

Треће гостовање аматера КУД-а „Дурмитор“ из Куле, у Плужинама крајем јуна прошле године означило је наставак успјешне вишегодишње сарадње. Друштво његује, баштини и чува од заборавља традиционалне игре и пјесме са подручја Пиве.

У походе родном крају „Дурмиторци“ су жељно кренули, и док су се дуж пута смјењивли пејзажи у исчекивању сусрета са родбином, пријатељима, кумовима, драгим људима, пјесмом су кратили вријеме:

„Све ми жеља жељу стиже
родном крају да сам ближе“

Донијели су родном крају прегрш најљепших, топлих поздрава из самог срца бачке равнице, из њиховог дома смјештеног у Дурмиторској

улици. А долазак Пиви, тајновитој, чарној тој њежној мајци под чијим су скутима сањали најљепше снеге, посебан је доживљај.

Дочек је био величанствен, сала пуна до последњег мјеста. „Да све буде здраво и весело и од Господа Бога благословено“, надахнутом здравицом Бошка Миљанића почео је програм презентовања обичаја које је поставио Јовица Вуковић, стручни руководилац ансамбла.

Небески мир неких прошлих времена са катуна и планинских висока, свирајући чобанске мелодије, уз звуке двојница дочарао је Стојан Чурчић. Уз струне гусала, пријатељ КУД-а, Максим Војводић, увео је посјетиоце у дивно веће традиције. Услиједио је потом традиционални натпјев женске и мушке пјевачке, изворне групе. Хор „Виле“, под диригентском управом проф. Софије Вуковић-Патковић, извео је пјесме; Ко ти косе помрсио Јело“ „Ситан камен...“ „Са Румије кличе вила“, затим етно солиста Мирослав Вуковић, чије је извођење без музике пратио уједначеним ритмом аплауз присутних. Приказан је и обичај „Умир крви“, чија је основна порука дата и у самом називу – да се умири крв у човјеку, тзв. обичајем тражења кумства.

Необична хумореска у извођењу Батрића Љешевића и Радосава Баландића била је још једна потврда да ово друштво истински брине о сваком сегменту посебности Пивљана, па када је ријеч и о хумору по чему се овај крај издваја.

Разигране чобанске мелодије на диплома извео је Љубо Миљанић што је био увод у још један наступ мушке и женске групе када су из њихових грла потекле пјесме које су својим садржајем потврдиле блиске везе са сусједним Гацком.

Симболично, на крају програма изведен је најрадосни обичај, свадба у младожењиној кући, за срећу и напредак, за благодет, за нека нова бројна покољења Пивљана.

У оквиру посјете завичају, аматери КУД-а „Дурмитор“, обишли су Пивски манастир и „Дола“, мјесто гдје се догодио један од најсвирепијих злочина Другог свјетског

рата. Док су погледима прелазили преко страдалних долова, упијајући причу Мирка Вуковића о страшном злочину из јуна 1943. тамни облаци су на кратко прекрили небо, ваљда само да би потекла и небеска суза. Пјесму Обрена Радовића „Страдање у Долима“, говорио је Филип Пронек.

„Дурмиторци“ су повратак кући заокружили посјетом манастира „Острог“. Пуни утисака, окријепљени духовном снагом са изворишта родног краја и уз посебну захвалност домаћинима; Центру за културу Плужине и градоначелнику

Мијушку Бајгићу, поздравили су завичај до неког новог сусрета.

У времену многих заборавља и лутања по беспућима, аматери КУД-а „Дурмитор“ су поносни што са КУД-ом „Пива“ и КУД-ом „Мијат Машковић“ из Колашина чине СВЕТО ТРОЈСТВО чувара ризнице народног блага.

Створитељ нам је дојавио свој наум, дао снагу и вољу, благословио наше дјелање, ми скидамо талог са Алемових зрна и нижемо их у дурмиторски духовни вијенац.

То је дуг према прецима и аманет потомцима.

РЕЗУЛТАТИ ОПШТИНСКЕ СМОТРЕ РЕЦИТАТОРА

УЧЕСНИЦИ

КАТЕГОРИЈА 1 - 5. РАЗРЕД

1. **Јововић Анђела**, 1. разред
2. **Первановић Ирена**, 1. разред
3. **Цицимил Петра**, 1. разред
4. **Бакрач Хелена**, 1. разред
5. **Лена Гломазић**, 2. разред – „Моја Пива“ – Ђурко Гутовић
6. **Петра Грубач**, 3. разред – „Тара“ – Благоје Рогач
7. **Блажо Мићановић**, 3. разред – „Дете и човек“ – Тода Николетић
8. **Николина Грубач**, 3. разред – „Лутке рачунају“ – Десанка Максимовић
9. **Јована Јововић**, 3. разред – „У засједу иза петнесте“ – Љубивоје Ршумовић
10. **Мићановић Јана**, 4. разред – „Љепота“ – Драган Радуловић
11. **Первановић Борђије**, 4. разред – „Сањарења“ – Недељко Попадић
12. **Бајагић Дејан**, 5. разред – „Нећу ни да се родим“ – Јово Кнежевић
13. **Сања Баласан**, 5. разред – „Море спава“ – Душан Ђуришић
14. **Младен Крунић**, 5. разред – „Радник чезне за одмор у природи“ – Десанка Максимовић
15. **Жељко Маловић**, 5. разред – „Знао сам бакине тајне“ – Јеврем Брковић
16. **Тара Грубач**, 5. разред – „Лажљива песма“ – Мирослав Антић
17. **Ивана Додеровић**, 5. разред – „Девојчице“ – Десанка Максимовић
18. **Мирко Маџаревић**, 5. разред – „Досадна песма“ – Мирослав Антић

КАТЕГОРИЈА 6-9. РАЗРЕД

19. **Лука Гломазић**, 6. разред – „Буди човек“ – Вид Видко Вукелић
20. **Давид Лучић**, 6. разред – „Сан Вука Мандушића“ – Петар Петровић Његош
21. **Душан Маџаревић**, 6. разред – „Моје поштовање врапци“ – Витомир Николић
22. **Маја Огњеновић**, 6. разред – „Чаробна врата“ – Мира Алечковић
23. **Ковиљка Лучић**, 6. разред – „Љубав нема боље дане“ – Душко Трифуновић
24. **Ивана Васовић**, 6. разред – „Покажи свима да вредиш“ – Ђорђе Балашевић
25. **Татјана Вуковић**, 7. разред – „Кари Шабанови“ – Александар Лесо Ивановић
26. **Николина Васовић**, 8. разред – „Маслине старе“ – Весна Парун
27. **Данијела Маџаревић**, 8. разред – „Песма о напуштеном детету“ – Десанка Максимовић
28. **Ана Осмајић**, 8. разред – „Не питај моје очи“ – Соња Милатовић
29. **Невена Војиновић**, 9. разред – „Мостарске кише“ – Перо Зубац
30. **Наташа Маџаревић**, 9. разред – „Умјесто молитве за далеку“ – Витомир Николић

ТРЕЋА КАТЕГОРИЈА – СРЕДЊА ШКОЛА

Јелена Митрић, 3. разред – „Писмо теби“ – Сања Д. Микић

Жири у саставу:
Велизар Касалица
предсједник жирија
Небојша Вулановић
Мирко Дамјановић

Прва категорија
треће мјесто дијеле
Петра Грубач и **Жељко Маловић**
друго мјесто – **Лена Гломазић**
прво мјесто – **Тара Грубач**

Друга категорија
треће мјесто – **Данијела Маџаревић**
друго мјесто – **Ана Осмајић**
прво мјесто – **Татјана Вуковић**

Трећа категорија
прво мјесто – **Јелена Митрић**

Ана Осмајић

Лена Гломазић

Жељко Маловић

Татјана Вуковић

Јелена Митрић

Петра Грубач

Данијела Маџаревић

Тара Грубач

10. Меморијални турнир Бранко Бане Благојевић

ФИНАЛЕ : КАЛИПСО - ДНЕВНИ ЦЕНТАР 6:2.

НАЈБОЉИ ИГРАЧ - **ВЛАДО ЗЕЈАК**(ДНЕВНИ ЦЕНТАР)
 НАЈБОЉИ СТРИЈЕЛАЦ - **ГОРАН ДЕЛИЋ** (КАЛИПСО)
 НАЈБОЉИ ГОЛМАН - **СЛАВЕН СУКНОВИЋ** (КАЛИПСО).

БОЈАН КНЕЖЕВИЋ
 (ЈЕДАН ОД ОРГАНИЗАТОРА):

ОРГАНИЗАТОРИ ТУРНИРА, ГЕНЕРАЦИЈА '89, ЗАХВАЉУЈЕ СЕ СВИМ УЧЕСНИЦИМА НА ФЕР И КОРЕКТНОМ ПОНАШАЊУ ТОКОМ ЦИЈЕЛОГ ТУРНИРА. ЗАХВАЉУЈЕМО СЕ И СУДИЈАМА ВЛАДУ ШАШОВИЋУ, ДРАГАНУ МАЛОВИЋУ И БРАНКУ РУЖИЋУ КОЈИ СУ ОДЛИЧНО ОДРАДИЛИ СВОЈ ПОСАО.

ВЕЋ 10 ГОДИНА ОВАЈ ТУРНИР ПРИВЛАЧИ НАЈБОЉЕ ИГРАЧЕ МАЛОГ ФУДБАЛА У НАШОЈ ЗЕМЉИ. СВИ ОНИ ДОЛАЗЕ ДА ИГРАЈУ ЧЕСТО ПО ЛОШИМ ВРЕМЕНСКИМ УСЛОВИМА И УПРКОС СВОЈИМ ОБАВЕЗАМА КОЈЕ ИМАЈУ У ДРЖАВНОМ

ПРВЕНСТВУ, СВАКЕ ГОДИНЕ ОДВОЈЕ СВОЈЕ ВРИЈЕМЕ И ДОЂУ У НАШ ГРАД И СВОЈИМ УЧЕШЋЕМ И ЗАЛАГАЊЕМ НА ТЕРЕНУ ОВАЈ ТУРНИР ПРЕЗЕНТУЈУ НА НАЈБОЉИ НАЧИН А НАМА ОРГАНИЗАТОРИМА, ПОМАЖУ ДА ОЖИВИМО УСПОМЕНЕ НА НАШЕГ ДРУГА БРАНКА БАНА БЛАГОЈЕВИЋА КОМЕ ЈЕ ПОСВЕЋЕН ОВАЈ ТУРНИР . НАРАВНО, ВЕЛИКУ ПОМОЋ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ПРЕТХОДНИХ 10 ГОДИНА СМО ИМАЛИ У ПРИЈАТЕЉИМА ТУРНИРА КМФ-У БАЈО ПИВЉАНИН, КАО И СПОНЗОРИМА : ОПШТИНА ПЛУЖИНЕ, ФИРМА ФИДИЈА, ФИРМА ДОО РАВНО, КАО И СВИХ НАШИХ ДРАГИХ СУГРАБАНА.

Најбољи играч - Владо Зејак

Најбољи голман - Славен Сукновић

Најбољи стријелац - Горан Делић

Бождар Тадић из студентских дана

БОЖИДАР ТАДИЋ „СМРИЈЕЧНО СЕЛО У ПИВИ“ (5)

Из књиге "Смријечно село у Пиви", др Бождара Тадића (1931 - 2003) дугогодишњег професора социологије на црногорском Универзитету и високог државног функционера, објављујемо најзанимљивије дјелове. Тадић је написао мноштво књига и научних радова из области социологије, социологије религије и политикологије. Докторирао је на Свеучилишту у Загребу, раних седамдесетих година, а његова дисертација "Приближавају ли се капитализам и социјализам", писана у ери хладног рата говорила је о прелитању запада и истока.

Последње године живота, др Тадић посветио је свом родном Смријечну и књига о том селу је његов посљедњи интердисциплинарни научни рад.

Смречанска металургија и млиништа

У Смријечну се на два мјеста запажају трагови некадашњег топљења жељезне руде у Ковачевом долу у Равнима и на локалитету Ковачине, изнад чесме Корита. Интересантно је да и Ровински у Тодоровом долу, под Пруташем, запазио на основу остатака шљаке и других трагова старог рударења „да се овдје некада производила и обрађивала жељезна руда“. И у Смријечну, на оба ова мјеста налазе се исте врсте жељезне руде у којој је проценат жељеза знатан, јер, добро реагује на магнет, као и остаци шљаке. Но овакве руде, колико се површинским осматрањем може запазити, нема нигдје у атару Смријечна, али има на Горњем Стоцу, што је од Ковачева дола далеко непун сат лаганог хода, па је вјероватно руда отуда доношена на коњима. Очигледно су на ова два мјеста биле неке топионице жељеза малих капацитета, што донекле потврђују и називи локалитета, Ковачев до, Ковачине. Но како о томе није сачувано никакво сјећање у предањима, могуће је да оне потичу још из илирских времена, и да су словенски топоними настали касније, пошто су се на теренима јасно уочавали трагови старе ковачке дјелатности. Но не би било невјероватно да је ова смријечанска металургија цвјетала и касније. Из турских дефтера од 1477. године види се да су Турци затекли и користили топионице жељеза у Чајничу и у неким другим мјестима широм Херцеговине. Стога је могуће да је оваквих малих топионица жељеза по Пиви било и у доба дукљањске

државе, или можда и касније, до доласка Турака. А губитак сјећања на овакве топионице у предањима могао би се објаснити и демографским дисконитетом - у Пиви је веома мало братстава за која би се могло тврдити да су у генеалогском континуитету са старосједалачким становништвом Пиве које је овдје живјело до четрнаестог вијека.

У остатку старина ваља убројати и стара млиништа. Као што јер познато, Комарница и Пива у горњем току биле су, због стрмих и стјеновитих страна кањона, неповољне за изградњу воденица, за разлику од ријека Сињаца, Буковице и Врбнице, на чијим је обалама одавно било доста воденица.

У Смријечну су се воденице градиле и на потоцима. Додуше, тамо није било довољно воде да би млинови радили током читаве, већ само у кишним периодима, с прољећа и с јесени. Овакве мале воденице много су штеделе рад и олакшавале напоре око мељаве жита, пошто су Стабна, Плужине и ријека Сињац удаљени од Смријечна, те је требало утошити читав љетњи дан да би се на неку од тамошњих воденица отјерало жито на коњу, самљело и дотјерало брашно.

Но пошто су на тим воденицама мљевени товари жита не само из Пиве, него и из Голије, обично је, посебно љети, требало данима чекати ред, што је наметало велике губитке у времену. Воденице поточаре, које су обично биле редовничке, омогућивали су да се ти огромни губици у времену избјегну и да се сво жито у селу самље у мјесецима

када је било довољно воде на потоцима за покретање млинских каменова. Воденице које је одржавало село и у коме је свако домаћинство, по утврђеном реду, имало своје дане за мељаву звале су се редовнички млинови, а сама домаћинства која су имала свој ред у воденици била су редовници.

Не рачунајући млинове изграђене од средине деветнаестог вијека на овамо, на потоцима широм атара Смријечна било је више млинова чији се остаци још примјећују.

Једно од тих старих млиништа још је видљиво у тјесанцу Лучица, испод Равни. Сачуван је само дио темеља некадашњег млина, док је онај дио што је био до потока давно вода поткопала и однијела. Више се не виде ни остаци канала (јаза) којим је вода с потока навођена на млин, али

се види да је за млин било изабрано мјесто гдје воду није било тешко довести, па је дужина јаза могла бити свега петаестак метара. Овдје је било довољно воде да би млин радио пет -шест мјесеци годишње. Није у предању остало никаквих сјећања на овај млин, а крајем деветнаестог вијека узводно стотинак метара био је изграђен нови редовнички млин, код извора Ковијана, чији с остаци добро уочавају. Стари млин у Лучици вјероватно је из шеснаестог вијека или ранијих времена.

ЈАРУГА ОД МЛИНА

Испод Каламбаре, ниже око триста метара, некад, опет веома давно, изграђен је млин који је користио воде оба потока, оног са Коломбаре и оног од изворишта испод Крста. Почети

канала којим је довођена вода добро су видљиви на дну ливаде Кртнице. Оба канала су се спајала десетак метара изнад млиништва. Вода је, пошто је у млину искоришћена, отицала низ средња Бјелила, па је од ње остала и до данас препознатљива јаруга. И овдје је воде било довољно за само мјесец-два с прољећа и с јесени. Ни о овоме млину нема никаквих трагова у предањима. Стари су прије педесетак година причали да се ни они нијесу могли сјетити ко би макар штогод знао о овоме млину. Да је млин био млађи од седамнаестог вијека, морао би оставити трага у предањима.

**У СЉЕДЕЋЕМ БРОЈУ:
Пива у турско доба...**

У Подгорици је 10. јуна преминуо Костадин Матијевић Радовић, књижевник који је деценијама исписивао поезију и прозу, највећим дијелом посвећену Пиви. Радовић је рођен на Миочи 1936. године и добро је запамтио ратне дане, покоље и збјегове. Аутор је преко тридесет књига поезије и прозе и коаутор документарног филма „Пива“. Био је секретар Културно-просвјетне заједнице Црне Горе и утемељивач југословенске манифестације „Пјесничка ријеч на извору Пиве“, која већ педесет година траје непрекидно. Заступљен је у двадесет антологија поезије и преводњен на више страних језика.

Удружење књижевника Црне Горе додијелило му је награду за животно дјело „Макаријево слово“ 2012. године. Такође, добитник је и престижне награде „Печат Херцага Шћепана“, „Видовданске повеље“, „Златне повеље“ Међурејубличке заједнице из Пљеваља, награде „Марко Миљанов“, као и Ордена заслуга за народ са златним вијенцем. Почасни је грађанин старе руске престонице Суздаљ и града Краљева.

Прве умјетничке пјесме о Пиви објавио је 1956/57. године када је био студент књижевности у Београду.

У књигама сабране поезије „Кућа од Христа“ и „Што земља роди у крвотоку пјева“, у издању познате издавачке куће „Октоих“ – објавио је око шест стотина пјесама. Сва та поезија тематски је везана за завичај Пиву.

У цијелој савременој поезији у Црној Гори мало је тако разноврсних писаца: пјесника, романописца, летописца, историчара завичаја као што је он.

Бол и жал, губитак природног искона, шест завичајних ријека, сеоба манастира Пиве, драма сеобе народа – васкрсава је у пјесниковој души – као протест, гњев, који је искрено изразио у обимном дјелу, посебно у поезији, као што је Алекса Шантић за својим Мостаром на Неретви.

Стога Радовићева поезија, која садржи око шест стотина пјесама, има универзалне, општељудске по-

IN MEMORIAM: КОСТА РАДОВИЋ
(1936 -2019)

Одлазак Пивског Шантића

руке, о болу, љубави, страдању, о душевној топлини и новој језичкој изворности.

Посебно су болне и значајне пјесме и поеме о фашистичком геноциду у Пиви 1943. године, у Долима, на Кручици, Јасену, Стабнима, Брљеву, Плужинама... О овој тематици Радовић је написао двије поеме о геноциду у Краљеву, Крагујевцу – које су, по истом сценарију изведене 1983 и 1986., а пренијела их југословенска телевизија у извођењу 300 извођача из Црне Горе.

Осам година био је секретар Културно – просвјетне заједнице Црне Горе у чијем саставу је активно радило педесет културно – умјетничких, просвјетних, и научних друштава. Тада је заједница имала значајну међурејубличку и међународну активност.

Написао је и драму о убиству браће Тадић коју је режирао Бобо Буровић. Тада је то била забрањена тема.

Аутор је четири романа и три књиге о Манастиру Пиви.

Да ништа није урадио него то морали бисмо му бити захвални.

Он је једини који је имао највећу пјесничку фамилију у бившој југо-

Сахрана у Толошима

По сопственој жељи, Коста Радовић сахрањен је у Толошима крај Подгорице 13. јуна. Од њега су се бираним ријечима опростили митрополит Амфилохије, књижевници Новица Ђурић и Радомир Уљаревић и чланови породице

славији. Једини који окупио пет хиљада слушалаца поезије на извору Пиве Оку...

Његови стихови налазе се на споменику жртвама фашизма у Долима и у порти манастира Пива.

Његов је вапај:

„... и би молитва – завичај послјије потопа...“

Тај вапај поручује: поезија је Христово јеванђеље. Зато је омиљена у народу међу онима који се воле, међу онима који пате на свом Распећу.

Није случајно извор ријеке на чијој је бали рођен имао име Око.

-То свевидеће Око – за оба свијета... Тај симбол... Тај страх... гвоорио је Коста.

Зов родитеља и завичаја вратио га је и просвјетном раду у периоду оснивања осмогодишњих школа у Пољу Црквичком, на Трси, у Доњим Брезнима, на Горанску и у Старим

Плужинама. У свим овим школама предавао је српски и руски језик, а на Трси и Брезнима био је директор нових школа, уз велику подршку грађана.

У Брезнима, захваљујући подршци чувеног директора Земљорадничке задруге и његовог кума – Милоша Тодоровића и народа – основао је и школу за одрасле.

У Старим Плужинама Радовић је развијао културну, спортску активност заједно са школским колективом и тадашњим директором Теодором Багојевићем.

Писао је скоро до судњег дана, а у посљедњој пјесми поручио:

*Најзад у самоћу све стаде
без крила без ријечи без њих –
да укаменим бол и јаде –
неизговором кажем стих...*

Р.Р.П.

Са комеморације Кости Радовићу -Удружење књижевника Црне Горе

За „Кућу код Христа“ награда „Марко Миљанов“

Радовић је добитник бројних књижевних награда, а посљедњу је добио мјесец дана прије смрти, 11. маја. У његово име награду „Марко Миљанов“ примио је вајар Матија Радовић, Костин унук. Награду „Марко Миљанов“ додјељује Удружење књижевника Црне Горе, а уручио је митрополит црногорско-приморски Амфилохије Радовић.

Свечано уручење престижног књижевног признања уприличено је испред Музеја, на Медуну у Кучима, родном мјесту знаменитог пјесника и војводе Марка Миљанова. Поред бројних, поштовалаца писане ријечи, свечаности је присуствовао и Епископ буеносајрески и јужно-централноамерички Кирило.

Жири за додјелу међународне књижевне награде Удружења књижевника Црне Горе, у саставу: предједавајући Митрополит црногорско-приморски Амфилохије Радовић, Андрија

Радловић и Владимир Поповић, једногласно је одлучио да се награда за 2018. годину додјели Радовићу за књигу поезије „Кућа код Христа“ („Штампар Макарије“, Београд и „Октоих“, Подгорица).

Митрополит Амфилохије је казао да је Марко Миљанов претходник по много чему онога што је написао Коста Радовић. Подсјетио је да као што је Марко Миљанов био живи сведок свога времена и носилац језика тога времена, свједок своје припадности, нарочито везан за своје Куче, тако је и Коста Радовић свим својим бићем везан за своју Пиву, манастир Успенија Богородице, који је у његово вријеме измјештен, о чему он као живи сведок непрекидно сведочи у својим пјесмама.

Митрополит је закључио да је Кућа код Христа сажетак Радовићевог богатог свеукупног књижевног и пјесничког дјела, свједок о њему

и свему ономе што се догађало не само са Пивом, него много шире.

Присутне у име Удружења књижевника Црне Горе, поздравио је предједник Новица Ђурић који је рекао да се радује додјели награде Кости Радовићу, једном од најстаријих чланова Удружења, који је „сваку травчицу, сваки цвијет и кап пивског меда улио у своје рукописе и књиге“.

Лауреат Коста Радовић је захвалио на високом признању и скупу се обратио писмом које је прочитао његов унук Матија.

У писму Коста је поручио да све главне вјере признају да је Бог један, али у практичној примјени Божјих начела то се претворило у мржњу, вјерске ратове и инквизиторство. Али вековима постоји једно бојно поље, у манастирима, пустињама и великим књижевним делима: нада, мољеније, творење, стваралачко искушење:

„То бојно поље тачно је дефинисала пословица да није пјесника пауци би небо премрежили. Срећом ова награда Марко Миљанов чује се даље од свих других, јер је из гнијезда истине, јеванђелска и против оне таме која би се осилила када би пауци небо премрежили, а данашњи скоројевићи и богаташи постали надљуди цара профита.“

Лауреат Коста Радовић поводом добијања награде „Марко Миљанов“ између осталог, казао је за „Дан“ да је награда по вољи Божјој:

– Ова награда је резултат мог труда још из студентских дана када сам почео да пишем. Занимљив је мој стил, а посебно моја љубав према Христу. Коријени мог писања сежу у дјетињство, у период Пете офанзиве из 1943. године, када сам као дијете наишао на гомилу лешева-казао је Коста у посљедњем интервјуу за „Дан“.

КАД ПЈЕСНИКУ СТАНЕ СРЦЕ

Кад пјеснику стане срце,
видим га на екрану.

Испред њега глумица, лажно ганута,
говори његове стихове
о раздвајању простора,
о некој свјетлости
за којом је улето у магнет смрти.

Кад пјеснику стане срце,
магијски ћутим.

Кад пјеснику стане срце,
треба савладати буку и питати се
зашто је пјеснику стало срце,
да се људи
који тешко подносе страх – разбјеже.

Кад пјеснику стане срце,
треба тражити боје
које је волио.

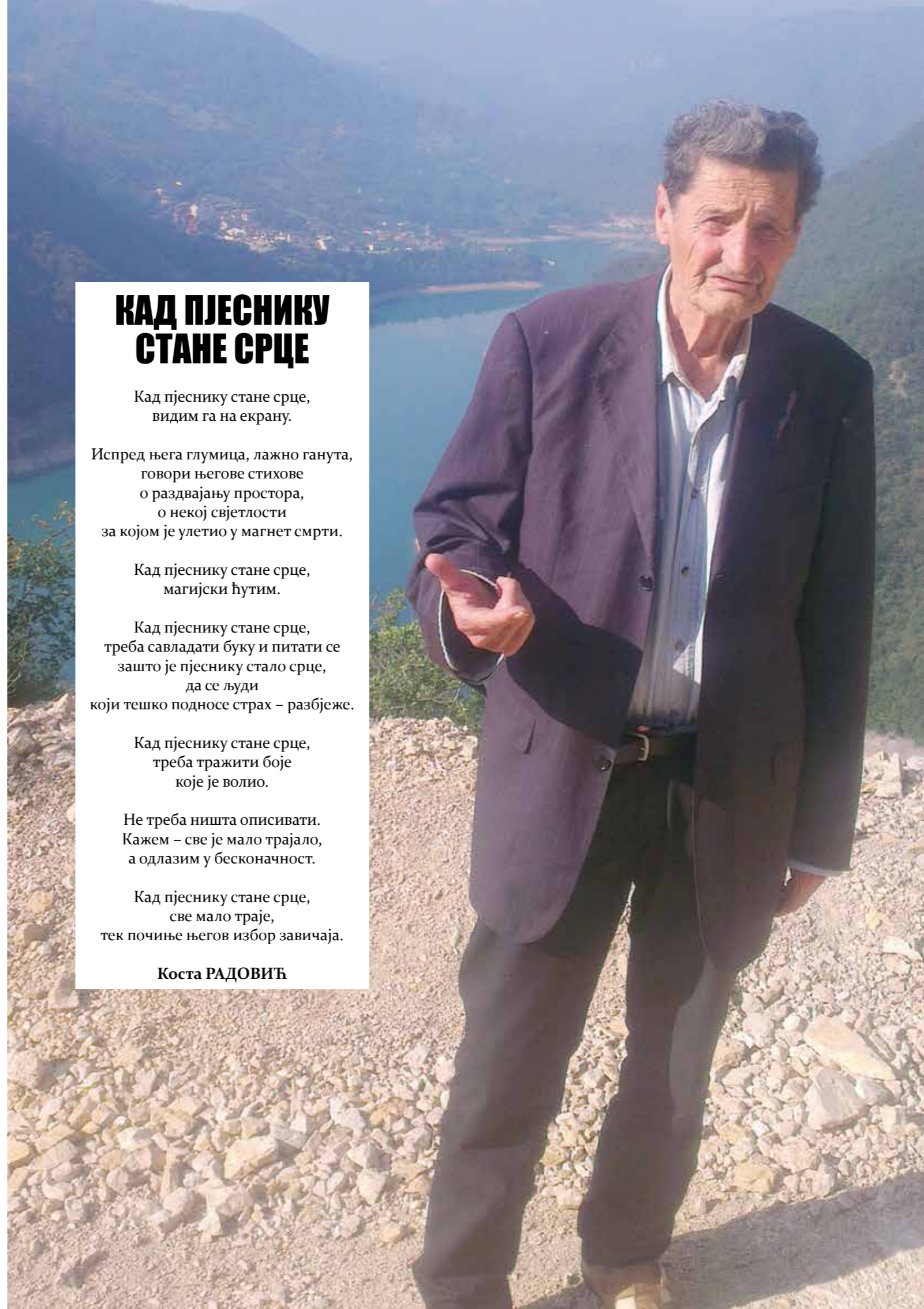
Не треба ништа описивати.
Кажем – све је мало трајало,
а одлазим у бесконачност.

Кад пјеснику стане срце,
све мало траје,
тек почиње његов избор завичаја.

Коста РАДОВИЋ

Унук Матија на Медуну у име Косте Радовића примио награду

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

e-mail: rijec.pive@gmail.com